

© Pío Ortiz de Pinedo

KIMU (LA CASA DE TODOS)

DOSSIER DE PETITES CRÍTQUES

III lliure

TEMPORADA 25—26

INTRODUCCIÓ A LES PETITES CRÍTQUES — 3

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE — 5

PREGUNTES SOBRE L'ESPECTACLE — 10

PROPOSTES DE TREBALL — 12

MÉS PROPOSTES DE TREBALL — 15

INTRODUCCIÓ A LES PETITES CRÍTQUES

Les **Petites critiques** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica teatral als infants, no per formar crítics professionals sinó perquè les eines que fa servir la crítica fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera, més enllà del teatre. Ajuda a qüestionar-se les coses, a entendre la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de recordar allò viscut. Per aconseguir-ho, els dossiers de **Petites critiques** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Pío Ortiz de Pinedo

KIMU (LA CASA DE TODOS)

PRESENTACIÓ

És possible una altra relació amb la natura? És possible una altra natura humana?

La senyora O treballa com a empleada d'una multinacional en una oficina on no fa gaire treballava una infinitat d'empleats. Ara decideix que la naturalesa habiti el seu espai de treball i el seu cos sense oposar-s'hi, i acaba transmutada fins al punt que la natura engendra una nova naturalesa... humana. Una nova idea.

La natura, com la imaginació, no triga en obrir-se pas pels espais que els humans han abandonat. Busca totes les escletxes per brotar, per transformar l'ecosistema i nosaltres mateixos amb sons, olors, llums, ombres, boirina i racons sorprenents, que la companyia ens convidarà a descobrir ocupant l'escenari.

Es tracta d'un espectacle visual amb pinzellades de realisme màgic, que comença amb l'entrada d'una mosca a l'oficina i acaba amb el naixement d'aquesta nova naturalesa. S'hi vol reflexionar sobre com ens relacionem amb la natura, com tractem el nostre entorn i el nostre planeta.

TREBALL AMB L'ESPECTACLE

Amb aquest espectacle volem parlar de temes propis de l'obra com la imaginació, la natura i la convivència, i de conceptes del llenguatge escènic centrats en el teatre visual i de màscares. Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic relacionat específicament amb aquests i d'altres aspectes de l'espectacle. Hi ha també un seguit de preguntes i de propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat, més enllà de la primera impressió —el *m'agrada/ no m'agrada*, i recollir-les en una proposta creativa per als infants, o per crear-vos les vostres pròpies propostes.

CREACIÓ I DIRECCIÓ

Jokin Oregi

INTÈRPRETS

Ana Martínez i Jokin Oregi

ARTISTES PLÀSTIQUES

Rosa Solé i Cristina Iglesias

ESCENOGRAFIA

Alejandro Andújar

IL·LUMINACIÓ

Eduardo Berja

ESPai SONOR

Adrián García de los Ojos

MÀSCARA

Javier Tirado

PRODUCCIÓ

Marie de Jongh

IDIOMA

Castellà

EDAT RECOMANADA

De 9 a 12 anys

(4t, 5è i 6è)

LLOC

Montjuïc. Espai Lliure

DURADA

45' sense pausa

LÈXIC RELACIONAT AMB L'ESPECTACLE

DISTOPIA

Una *distopia* és un món o una societat imaginàries en el qual les coses no funcionen bé per a les persones ni per al planeta. Un lloc inventat on pot haver-hi massa control, injustícies o una manera de viure que fa la vida més difícil o més trista. Una *distopia* és el contrari d'una *utopia*, que és el pensament d'un món i d'una societat ideals. Moltes històries distòpiques parteixen de problemes que ja existeixen al nostre món, però els exageren per fer-nos pensar què podria passar si continuéssim per aquest camí. Hi ha moltes pel·lícules de ciència-ficció que ens mostren realitats distòpiques per fer-nos empatitzar amb una realitat que no és, però que som capaços d'imaginar.

Imaginar distopies ens ajuda a entendre què no volem i cap a on no volem avançar com a societat. *Kimu (La casa de todos)* ens convida a fer-nos preguntes com ara: volem viure en un món ordenat, gris, artificial i fred, on l'alegria, la natura, el desordre i els animals o els insectes no siguin benvinguts?

ESPAI ESCÈNIC

El teatre sempre ha de passar en algun lloc. Hi ha un espai per a la representació i un espai per al públic que mira l'obra. D'aquesta manera, l'*espai escènic* és el que veu el públic durant una obra de teatre: l'escenari teatral. L'*espai escènic* existeix gràcies a l'escenografia i a la vida que li donen els actors i actrius. Pot tenir formes molt diferents: el públic pot estar assegut a una banda, a dues, tres, quatre, en cercle...

Kimu és un espectacle a tres bandes, això vol dir que els intèrprets han de dur a terme l'acció tenint en compte tots els punts de visió del públic. D'altra banda, l'univers de l'obra està contingut en una caixa oberta que representa una oficina amb quatre parets imaginàries i que representa alhora l'oficina on treballa la Senyora O i la del narrador, que és l'escriptor de la història i l'únic personatge que trenca aquests límits. Ell travessa les parets imaginàries per dirigir-se directament a nosaltres; d'aquest fet se'n diu: trencar la *quarta paret*.

ESPAI SONOR

És el conjunt de sons i músiques que acompanyen l'obra de teatre. El so pot provenir de dins de l'escena (per exemple, d'una ràdio), o de fora (ja sigui per uns altaveus o fet en directe) i serveix per crear diferents atmosferes, tant si són realistes com si no.

Amb el so podem definir el lloc on passa l'acció d'una obra de teatre, per exemple en una ciutat, en mig d'una tempesta o envoltats d'animals i de natura... Però també podem representar-hi sentiments i sensacions.

A *Kimu*, l'*espai sonor* es fa servir sovint per representar els estats d'ànim de la senyora O (quan està trista, contenta o nerviosa, quan canvia d'opinió...). El so, a l'espectacle, també es fa servir per reforçar les accions de la protagonista (com quan es pren una pastilla, tecleja a l'ordinador o representa el seu disseny d'una casa invisible).

IMAGINACIÓ

La *imaginació* és la capacitat de formar imatges i pensaments nous que imiten la realitat però d'una manera fantàstica. Imaginar és la manera que tenim de generar idees noves. Ens ajuda a créixer, a fer descobriments i fins i tot a crear invents!

Quan juguem, fem servir la imaginació. Hi ha joguines que ens fan imaginar més que d'altres. El material que anomenem *no estructurat* és el que no representa res en concret i per tant, quan hi juguem, es pot convertir en qualsevol cosa: una casa, una nina, un cotxe, una nau espacial... Aquest tipus de material no només ens fa pensar i buscar solucions, sinó que a més ens dona la capacitat de decidir. Al teatre passa el mateix, de vegades hi trobem històries molt ben explicades en què els personatges van vestits exactament com els trobaríem dibuixats si es tractés d'un conte; en altres casos hi veiem personatges abstractes, com la senyora O, que té una cara blanca de forma estranya, per tal de donar espai a la nostra imaginació.

Kimu ens recorda que la *imaginació* cal exercitar-la com si fos un múscul perquè, si no, es fa petita i perd força. I que, com la natura, cal cuidar-la, alimentar-la i cultivar-la perquè ens doni bons fruits, com ara bones idees, solucions i nous invents.

INDIVIDUALISME

L'*individualisme* és una manera d'organitzar la societat en què cada persona pensa sobretot en ella mateixa i en els seus propis interessos. En una societat individualista, cadascú intenta resoldre els problemes pel seu propi compte i sovint es dona menys importància a ajudar els altres o a treballar junts pel bé de tothom.

El contrari de l'*individu* és la *comunitat* o la *col·lectivitat*. En una comunitat, les persones no només pensen en elles mateixes, sinó també en les altres, i busquen maneres de ajudar-se, compartir i treballar juntes. *Crear comunitat* vol dir sentir que formem part d'un grup.

Però la comunitat no només inclou les persones: també pot incloure la natura. Quan cuidem els animals, les plantes, els rius o els boscos, entenem que també formem part d'aquest gran conjunt de vida i que tots depenem els uns dels altres per viure millor.

Al començament de *Kimu*, hi veiem una societat individualista. Les persones que hi viuen s'han allunyat tant de la seva naturalesa que ni tant sols recorden que els cal conviure amb altres humans per sentir-se feliços. És per això que la senyora O es dedica a pensar cases per a una sola persona i, fins i tot, oficines casa perquè la gent pugui viure al mateix lloc on treballa.

KIMU

Kimu en eusquera significa *brot*, *tija* o *plançó*, que és el nom que rep un arbre quan és jove i encara està creixent. Al País Basc fan servir aquesta paraula per referir-se a una nova tija o ramificació que neix d'una planta.

A l'espectacle *Kimu* hi veiem néixer un nou ecosistema: les plantes broten dels calaixos, dels llums i, fins i tot, de la senyora O mateix. Per això els creadors de l'espectacle van pensar que aquesta paraula podia ser un bon títol, perquè parla del moment en què alguna cosa nova comença a créixer.

Amb *La casa de todos*, fan referència al bosc i a la natura com un lloc compartit per tots els éssers vius. Així, el nom complet es podria entendre com "un nou brot de la natura, que és la casa de tothom".

MÀSCARA LARVÀRIA

Una *màscara larvària* és un tipus de màscara gran i blanca que transforma l'actor o l'actriu en un personatge estrany, divertit o una mica fantàstic. El nom *larvària* ve de la paraula *larva*, perquè la seva forma i color recorden la larva d'un insecte.

Les *mascares larvàries* poden ser allargades, rodones, en forma de núvol o de triangle... No tenen trets ni expressions definides, però en canvi són capaces de reflectir totes les emocions. Això és gràcies a la interpretació de l'actor o l'actriu que la porta. Quan un intèrpret duu una *màscara larvària* ha d'expressar-ho tot amb el cos, des del caràcter del personatge fins a les accions que fa o les emocions que sent. Per això aquests personatges solen moure's d'una manera molt clara i expressiva. Per exemple: si el personatge és tímid, caminarà amb passos petits i les espatlles encongides mentre que si, per contra, és molt extravertit, farà passes llargues i ocuparà molt d'espai amb les extremitats.

La senyora O és interpretada per una actriu amb una *màscara larvària*. Gràcies als seus moviments, n'endevinem el caràcter i som capaços de comprendre quan està trista, contenta o espantada.

NARRADOR

El *narrador* és la veu que explica una història. El trobem en molts tipus de relats: llibres, contes, pel·lícules, i també al teatre. Des de fa molt de temps, les persones expliquen històries a través de narradors: antigament ells transmetien els contes i les llegendes parlant davant d'un públic, molt abans que les històries s'escriessin en llibres.

En una obra teatral o en un relat, el *narrador* és la figura que explica o acompanya la història perquè el públic pugui entendre què està passant. De vegades presenta els personatges, descriu les situacions o guia els espectadors a través de l'acció. El *narrador* pot formar part de la història o bé situar-se'n fora, observant i explicant el que passa.

En canvi, els personatges són qui la viuen: fan les accions, prenen decisions i provoquen que els esdeveniments avancin.

A *Kimu* hi ha un *narrador* que representa l'autor de la història, i que ens acompanya al llarg de tota l'acció. A diferència del personatge principal de l'espectacle, la senyora O, ell no porta màscara. Això, a banda de permetre-li parlar, ens ajuda a entendre que ocupa un lloc diferent: no és tant qui viu la història, sinó qui ens ajuda a mirar-la i a comprendre-la.

NATURA

La *natura* és el conjunt d'éssers i elements que hi ha a l'univers i que no han estat fabricats per l'ésser humà. Les plantes, els animals, els rius, els boscos, el mar, el vent o les roques formen part de la natura. Tots estan connectats i es necessiten entre ells per viure i mantenir l'equilibri del planeta.

A la natura, tot està en moviment i canvia constantment. Les fulles cauen, els animals es mengen entre ells, les plantes creixen en direccions diferents i els rius transformen el paisatge. Per això pot semblar desendreçada o caòtica.

Aquest "desordre", en realitat, és la manera que té de renovar-se i de continuar viva. En canvi, els espais creats pels humans, com les ciutats, les cases o les oficines, acostumen a buscar l'ordre, la netedat i el control.

A *Kimu* (*La casa de todos*) veiem com el món dels humans s'ha convertit en un lloc artificial i fred on les plantes, els insectes, el desordre i el caos no hi són benvinguts. Però gràcies a la decisió de la senyora O, la natura torna a recuperar el seu espai, i guanya terreny a un món d'humans massa cap quadrats.

Amb la seva història, *Kimu* ens vol recordar que la natura és la casa de tots i que per aquest motiu ens cal cuidar-la i tenir-la present.

TEATRE VISUAL

És un tipus de teatre en què les imatges, normalment molt cuidades i boniques, són igual o més importants que les paraules.

Si volem explicar coses imaginàries o fantàstiques, sovint ens és més fàcil fer-ho amb imatges perquè el nostre pensament visual, que és més antic i més ampli que el pensament textual, ens ajuda a entendre més coses i millor.

El *teatre visual* utilitza metàfores i símbols. L'espectacle *Kimu* n'és ben ple. Per exemple: quan representen animals amb mitjons, guants o teles, o quan al final apareix la senyora O transformada en natura.

Normalment, al *teatre visual* hem de fer servir més la imaginació perquè expressa tot allò que no podem descriure amb paraules!

Al *teatre visual*, tots els elements són igual d'importants. És a dir: la llum, el so, els objectes i els cossos dels actors i les actrius col·laboren per construir el discurs i l'acció de l'obra.

PREGUNTES SOBRE L'ESPECTACLE

Preguntes sobre l'espectacle

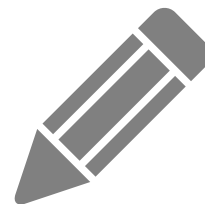
A continuació, us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Teniu informació al glossari i a l'entrevista que us pot ajudar a raonar les respostes. Us proposem una reflexió col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta.

- A l'inici de l'obra, el narrador ens demana que tanquem els ulls i imaginem un bosc on viure. T'ha costat imaginar-lo? Per què penses que ens ho ha demanat? Com has imaginat el teu bosc on viure? T'agrada imaginar coses?
- L'obra imagina un possible futur. Com imagines tu el món en el futur?
- Quants personatges surten a l'obra? Qui són? Segons tu, qui imagina més, la Senyora O o l'escriptor-narrador?
- Pots descriure el que li passa a la Senyora O durant l'obra? Qui has pensat que era l'ésser-natura que apareix al final?
- El personatge de la senyora O, l'interpreta una actriu amb una màscara larvària. Per què penses que han escollit que aquest personatge porti màscara? I perquè penses que han triat una màscara larvària en comptes d'una màscara amb expressió i colors?
- En alguns moments de l'espectacle, ens expliquen que la senyora O abans tenia un company de feina, en Pic. Per què creus que ens parlen d'aquest personatge? Què representa?
- L'escenografia representa una oficina, però per a tu és l'oficina de la Senyora O o el despatx de l'escriptor-narrador? O totes dues coses? Per què creus que han decidit que tot passés en un mateix espai?
- Què t'era més fàcil per entendre la història de *Kimu*: el text dit pel narrador o l'acció visual de la Senyora O? Quina de les dues maneres d'explicar una història t'agrada més?
- T'agrada ser a la natura? T'agradaria poder-hi ser més sovint?
- T'ha semblat original i imaginatiu l'espectacle? Què t'ha semblat més original?
- Per a tu, l'obra té un final feliç?

PROPOSTES DE TREBALL

De tots els moments de l'obra, tria'n un que t'hagi agradat especialment.
Com era? _____

Què hi passava? _____

Per què m'ha cridat l'atenció? _____

Encercla cinc paraules que crequis que defineixen l'espectacle 'Kimu'.

FOSC	COMPLICAT	DIVERTIT	SORPRENENT
TRANQUIL	AVORRIT	BRUT	CURIÓS
LENT	BONIC	CONFÚS	DESCONEGUT
RÀPID	LLARG	TRIST	SOROLLÓS
VISUAL	MÀGIC	DIFERENT	IRREAL
LLUMINÓS	ESTRANY	LLUNYÀ	FÀCIL
MUSICAL	MISTERIÓS	TENDRE	IMPORTANT

Ara llista les paraules a la columna que crequis que corresponen.

Si t'agraden, sota la cara somrient. I si no t'agraden, les pots posar sota la cara trista.

Compara la teva resposta amb la d'un company de classe. Heu triat les mateixes paraules? Les heu col·locades a les mateixes columnes? El teatre, cadascú el viu a la seva manera. Tothom pot tenir opinions diferents del mateix espectacle!

MÉS PROPOSTES DE TREBALL

Aquí teniu més propostes de treball per fer després d'haver vist l'espectacle:

- A l'espectacle, veiem com la natura pot aparèixer als llocs més inesperats: dins d'un calaix, en un llum o, fins i tot, al damunt d'una persona. Us proposem experimentar amb el vostre cos com creix la natura. Comenceu ajupits a terra, com si fóssiu una llavor de sota terra. El o la mestra pot posar una música suau de fons i guiar l'exercici amb paraules. Molt a poc a poc i sense parlar, deixeu que una part del vostre cos comenci a créixer: un dit, una mà, un braç, l'esquena... Potser us convertireu en una planta petita, en una flor, en una branca o en un arbre molt gran. Observeu com cada planta creix d'una manera diferent. Al final de l'exercici podeu comentar: totes les plantes han crescut igual? La natura creix de manera ordenada o imprevisible?
- *Kimu* també ens fa pensar sobre la manera com ens relacionem amb els altres. Us proposem fer un petit experiment amb el moviment. Primer, camineu per l'espai pensant només en vosaltres mateixos, sense fixar-vos gaire en la resta de companys i companyes. Quan us ho indiquin, construirem una escultura amb els cossos: ens hem de quedar com de pedra. Després, torneu a caminar, però ara intentant observar els altres. De nou, quan us ho indiquin, construirem una escultura amb els cossos, però aquest cop ho farem en parelles o petits grups. El/la mestre/a pot jugar a variar el nombre de persones que hauran de construir l'escultura i la forma que hauran de reproduir. Finalment, entre tota la classe, intenteu construir una gran escultura amb els vostres cossos treballant de manera cooperativa. Després podeu comentar: com us heu sentit en cada moment? Quina manera de moure-us us ha fet sentir millor? Quina us ha fet sentir més connectats amb els altres? Com us ha resultat més fàcil construir l'escultura? I més divertit?
- A *Kimu*, ens recorden que la imaginació ens ajuda a anar més enllà del que veiem. Si tanquem els ulls, podem viatjar al bosc amb la nostra imaginació, però per fer-ho encara més real us proposem construir una atmosfera. Asseguts i amb els ulls tancats, reproduïm sons de bosc (ocells, grills, un riu, el vent, una granota o fins i tot un llop...): estarem creant plegats l'espai sonor de la natura.
- La figura del narrador ens ajuda a entendre tot el que li passa a la senyora O i ens va guiant per l'acció de la història. Ara us proposem fer el mateix. En petits grups de quatre alumnes, l'un serà el narrador i els altres tres hauran de representar l'acció que els indiqui. Per tal d'aconseguir una proposta que s'entengui i es pugui seguir, qui narri haurà de definir bé els personatges i explicar una història plena d'acció i sense diàlegs. Després d'assajar una mica, podeu reproduir l'exercici per grups utilitzant la resta de la classe com a públic.

- Amb un tros de paper, cartolina o goma eva blanca i una mica de cordill o de goma elàstica, podeu construir una màscara larvària. Per tal que en sembli una de debò, retalleu el contorn de la cara amb formes abstractes (arrodonides, punxegudes, rectes...): podeu fer-hi petits plecs o un plec central per simbolitzar el nas. No oblideu fer-hi dos forats per veure-hi i enganxar-hi el cordill o la goma per poder-la subjectar al cap. Un cop hagueu construït les vostres màscares, us podeu col·locar en parelles i mirar de representar sensacions o emocions (fred, calor, tristesa, vergonya, ràbia...) per tal que el vostre company/a les pugui endevinar. Finalment, podeu decidir quin caràcter tindria el vostre personatge i caminar per una passarel·la de la manera que el defineixi millor.

- La feina de la senyora O és imaginar cases i oficines perquè les persones puguin viure i treballar soles, lluny de la resta de la gent i de la natura. A l'inici de l'espectacle, el narrador ens proposa que fem el contrari. És a dir: que imaginem un bosc-casa o un bosc-poble on poguéssim viure amb les nostres famílies o amics. Ara us proposem que feu la feina de la senyora O, però fent servir la proposta del narrador: podríeu imaginar un bosc-casa o un bosc-poble? Dibuixeu-ne un i expliqueu a la resta de la classe com funcionaria. Si us ve de gust, podeu anar un pas més enllà i recopilar elements de la natura (branquetes, fulles, pedres petites...) per reproduir-lo en una maqueta en tres dimensions. Després de compartir els vostres dibuixos o maquetes, podeu comentar com seria viure en un lloc així, què canviaria respecte a les ciutats on vivim, què tindria de bo, i què de dolent.